

Prohlášení koalice „Pro 3R“

Obce České republiky vyprodukovaly podle oficiální statistiky v roce 2010 téměř 5,5 miliónů tun komunálního a jemu podobného odpadu, tedy asi 520 kilogramů na osobu. Většina cenných surovin, které odpad obsahuje, skončila na skládkách. Velká část politiků, ale především firmy dodávající technologie anebo nakládající s odpady navrhují odpady pálit ve spalovnách komunálního odpadu. Spalování odpadů však neřeší příčinu problému.

Množství odpadů by se mělo především aktivně snižovat. Naše vláda však dlouhodobě počítá s tím, že každý rok naše produkce odpadu naopak poroste o další dvě procenta. Měly by být nastaveny vhodné podmínky pro třídění a další využití bioodpadu (např. kompostování) a pro recyklaci dalších odpadů. Spalovny nejsou vhodným prostředkem k řešení odpadové otázky.

Stát novými legislativními úpravami komplikuje rozvoj a využívání skutečných obnovitelných zdrojů energie a omezuje jejich podporu. Například zrušením a opětovným přiznáním podpory bioplynovým stanicím, které účinně mění bioodpad na čistou energii. Naopak spalovnám diskutabilní statut obnovitelného zdroje ochotně přiděluje a hodlá je nadále masivně podporovat.

Skládkování odpadu v žádném případě nepovažujeme za alternativu k jeho spalování. Velké nadnárodní firmy provozující skládky chtějí stavět i spalovny s vidinou finanční podpory z veřejných zdrojů. Řešení vidíme v aktivním snižování produkce odpadů, v plné zodpovědnosti výrobců za své výrobky a ve vysoké míře recyklace. Některé evropské země jako Německo či Vlámsko přece už recyklují nebo kompostují více než 50 % komunálního odpadu.

Podporujeme:

- **Prevenici vzniku komunálního odpadu a zastavení každoročního růstu jeho produkce:** Česká republika a ostatní státy Evropské unie se závazně dohodly, že do roku 2020 začnou snižovat množství odpadů. Podle Eurostatu¹ bylo množství komunálních odpadů v celé EU v období let 2002-2008 stabilní i přesto, že ekonomika rostla.
- **Kompostování bioodpadů:** domácí kompostování, komunitní kompostování, obecní a průmyslové kompostárny a následné použití kompostu coby zdroje důležitých živin v zemědělství a při rekultivacích.
- **Vyšší míru recyklace:** vlámská zkušenost potvrzuje, že kombinací recyklace a kompostování bioodpadu, který tvoří třetinu hmotnosti domovního odpadu, lze reálně dosáhnout více než 70% míry recyklace². Česká republika však recykluje pouze kolem 20 %.
- **Zavádění systémů nulového odpadu** („zero waste“), které stanovují jasné cíle omezení růstu produkce odpadů a současně zvýšení míry recyklace odpadů. Tyto programy jsou šité na míru konkrétnímu regionu a jejich úspěšným příkladem je třeba oblast Palárikova na Slovensku.
- **Lepší nakládání s odpadem ze služeb a živností**, který tvoří více než 30 % komunálního odpadu³. Šetrné nakládání se živnostenským odpadem není dostatečně ošetřeno legislativou, nejsou pro něj stanovené žádné národní cíle.
- **Daňové reformy a poplatky, které motivují výrobce**, aby zákazníkům nenutili výrobky na jedno použití a nerecyklovatelné produkty.
- **Zlepšení a rozšíření systému vratných obalů.**

¹ Blumenthal, K.: Generation and treatment of municipal waste, Eurostat, 2011, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-031/EN/KS-SF-11-031-EN.PDF

² Delatter, C., Macken, P.: Role of the Association of Flemish Cities and Municipalities, seminar Green Alliance, 11 December 2006

³ Komunální odpad, článek dostupný na webu www.odpadovyhospodar.cz/index.php?str=komunalniOdpad

- **Nová pracovní místa spojená s rozvojem recyklace** a systému k podpoře opětovného používání výrobků. Recyklace domácích druhotných surovin podporuje místní ekonomiky, snižuje českou závislost na dovozu, ale také vytváří nové, moderní průmyslové odvětví.
- **Lepší hospodaření s neobnovitelnými zdroji:** pouze asi 15 % surovin používaných v České republice pochází z obnovitelných zdrojů⁴. Toto procento je třeba zvýšit.
- **Lepší informovanost občanů** o hospodaření obcí s odpady i například o únicích toxických látek ze spaloven či o jejich přítomnosti v jimi produkovaných odpadech. Celkový systém nakládání s odpady by měl být průhledný a měl by počítat s aktivním zapojením občanů.

Nesouhlasíme s:

- **Definicí spalovny odpadu jako obnovitelného zdroje energie**, a to i v případě výroby tepelné či elektrické energie, splňující stanovenou účinnost podle rámcové směrnice EU o odpadech. Odpady jsou v první řadě cenné druhotné suroviny, které spalovny ničí. Pokud se suroviny spálí, musí se někde za značných ekologických škod znovu vytěžit.
- **Podporou spaloven z veřejných zdrojů financování**, ať už státních, evropských či obecních. Prostředky z našich daní by se měly používat na skutečné řešení problémů: prevenci vzniku odpadů, lepší recyklaci, snadnější třídění odpadu a podobné programy.
- **Omezováním práva občanů a obcí účastnit se rozhodovacích řízení**, včetně těch o spalovnách anebo o nakládání s produkty ze spalování odpadů (například nesouhlasíme se zkracováním procesu EIA).
- **Neomezeným používáním odpadů ze spaloven jako stavebního materiálu:** zbytek po spálení tvoří: struska, popel a popílek z čištění spalin, které obsahují množství toxických látek, jako jsou perzistentní organické látky nebo těžké kovy. Ty mohou při dalším použití unikat do vody a půdy a dostávají se tak do potravních řetězců. Vláda by měla dodržovat Stockholmskou úmluvu, kterou Česká republika ratifikovala v roce 2002 a jež má chránit životní prostředí a zdraví každého z nás.
- **Odůvodněním výstavby spaloven snižováním emisí skleníkových plynů:** spalovny spalují především výrobky z ropy a uhlí čili neobnovitelné zdroje. Spálením tuny komunálních odpadů vznikne zhruba tuna oxidu uhličitého. Recyklací druhotných surovin dochází k nesrovnatelně větší úspoře emisí skleníkových plynů než spalováním odpadů.
- **Vyloučením spaloven z režimu zákona o závažných haváriích:** ve spalovnách dochází k poměrně rozsáhlým požárům spojeným s nekontrolovatelnými úniky toxických látek. Navíc se umístěním spaloven v sousedství dalších průmyslových objektů (například produktovodů) toto riziko umocňuje.

Prohlášení vzniklo v Havířově, Chotíkově, Mostě, Jihlavě a Brně a bylo finalizováno v Praze 12. února 2012

S prohlášením souhlasí:

Organizace	sídlo	jméno zástupce	pozice zástupce
Arnika	Praha 3	RNDr. Jindřich Petrlík	předseda
Program Odpady Hnutí DUHA	Brno	Ing. Ivo Kropáček	vedoucí programu
OPS, o.s.	Havířov	Jan Nezhyba	předseda sdružení
Krajská organizace Strany zelených	Jihlava	Ing. Jiří Pykal	první místopředseda
Sdružení pro udržitelný rozvoj obce	Chotíkov	Kateřina Moučková	členka výboru
Za krásný Žacléř	Žacléř	Jiří Jirásek	místopředseda
Plzeňané proti spalovně Chotíkov	Chotíkov	Mgr. Markéta Balcarová	členka výboru
Lidi pro Liberec	Liberec	Mgr. Zuzana Tachovská	předsedkyně sdružení